

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

GENEL KURUL

KARAR

SUAT BİRCAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2014/16800)

Karar Tarihi: 1/12/2016

R.G. Tarih ve Sayı: 28/12/2016-29932

GENEL KURUL

KARAR

Başkan	: Zühtü ARSLAN
Başkanvekili	: Burhan ÜSTÜN
Başkanvekili	: Engin YILDIRIM
Üyeler	: Serruh KALELİ Osman Alifeyyaz PAKSÜT Recep KÖMÜRCÜ Nuri NECİPOĞLU Hicabi DURSUN Celal Mümtaz AKINCI Muammer TOPAL M. Emin KUZ Hasan Tahsin GÖKCAN Kadir ÖZKAYA Rıdvan GÜLEÇ Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Raportör	: Kamil KAYA
Başvurucu	: Suat BİRCAN
Vekili	: Av. Ali Şahin Vural ATAL

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, toplu iş sözleşmesine dayanan alacak davasının benzer iddialara dayalı olarak farklı mahkemede açılan bir davanın aksine aleyhe sonuçlanması nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 23/10/2014 tarihinde Adana 1. İdare Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvurunun Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm Birinci Komisyonunca 17/11/2015 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Birinci Bölüm tarafından 17/11/2016 tarihinde yapılan toplantıda, başvurunun niteliği itibarıyla Genel Kurul tarafından karara bağlanması gerekli görüldüğünden Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 28. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca Genel Kurula sevkine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

6. Başvurucu, Toroslar Elektrik Dağıtım A.Ş.de Toplu İş Sözleşmesi (TİS) kapsamı dışı personel olarak çalışmakta iken TİS kapsamına alınması ile günlük ücretinin düşürüldüğünü belirterek gerek hizmet akdinden gerekse işyerinde uygulanan TİS hükümlerinden kaynaklanan işçilik alacaklarının tahsili istemiyle anılan işveren Şirket aleyhine Adana 1. İş Mahkemesinde (Mahkeme) alacak davası açmıştır.

7. Mahkeme, başvurucunun bildirdiği tanıkları dinleyip davayla ilgili belgeleri temin ettikten sonra dava konusu uyuşmazlık konusunda bilirkişiden rapor almıştır.

8. Bilirkişi tarafından hazırlanan 27/1/2012 tarihli raporda, başvurucunun TİS kapsamına alınmasıyla birlikte günlük ücretinde düşüş olduğu ancak TİS hükümlerine göre verilen ek ödemeleri almaya başlaması nedeniyle aylık ücretinin arttığı tespitine yer verilmiş, başvurucunun ücretinde azalma olup olmadığı belirlenirken günlük ücretin mi yoksa ek ödemelerle birlikte ele geçen aylık ücretin mi dikkate alınacağına takdiri Mahkemeye bırakılarak günlük ücretinde düşüş olması nedeniyle başvurucunun alacak hakkı bulunduğu kanaatine varılması ihtimaline göre başvurucuya eksik yapılan ödeme miktarı hesaplanmıştır.

9. Mahkeme 10/7/2012 tarihli ve E.2011/906, K.2012/596 sayılı kararı ile *“başvurucunun kendi serbest iradesi ile TİS’e taraf işçi sendikasına üye olduğu, bu suretle TİS’te belirtilen ücreti kabul etmiş sayılacağı, iş sözleşmesini baskı altında imzaladığı iddiasının da kanıtlanamadığı”* gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. Gerekçeli kararın ilgili kısmı şöyledir:

“Toplanan delillere ve dosya içeriğine göre, davacının dava dışı Çukurova Elektrik A.Ş. işyerinde çalışmakta iken, anılan şirketin imtiyaz sözleşmesinin Enerji Piyasası Denetim Kurulunca feshedilerek işyerine el konulmasından sonra, söz konusu Kurulun tasnifi ile davalı şirkette 2003 yılı sonuna kadar imzaladığı birer aylık geçici iş sözleşmeleri ile çalıştığı, 2003 yılı sonunda kadroya alındığı, davacının Temmuz 2003 ile Aralık 2003 arasındaki vizeli geçici iş sözleşmelerinin tamamında, toplu iş sözleşmesi kapsamına alınması esnasında ücretinin, derece ve kademesine göre toplu iş sözleşmesi ile belirlenen kök ücret olacağını kabul ettiği, davacının 21/10/2003 tarihine kadar toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında çalışmış ise de, kendi serbest iradesi ile taraf işçi sendikasına üye olduğu, 21/10/2003 tarihinde imzalanan TİS ile sözleşme kapsamı içerisine alındığı ve ücretinin TİS’e göre belirlendiği sabittir. Her ne kadar davacı tarafça sözleşmelerde ücret hanesinin boş olup, sonradan doldurulduğu beyan edilmiş ise de, sözleşmede açıkça ücretin TİS ile belirlenen ücret olacağını öngörülmüş olması karşısında ücret miktarının açık yazılmasına gerek olmadığı, bu nedenle davacının imzaladığı sözleşmelerde her ne kadar ücret haneleri boş ise de ücretin TİS skalasına göre belirleneceği açıkça öngörüldüğünden olayda 4857 Sayılı Yasanın 22. maddesi göz önüne alındığında değişiklik feshini işçinin kabul etmiş sayılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Davacı söz konusu sözleşmelerin de baskı ile alındığını ileri sürmüş ise de, söz konusu baskıyı kanıtlayamadığı gibi taraf sendika üyeliğini kendi serbest iradesi ile kazandığından davanın reddi gerektiği anlaşılmıştır.”

10. Başvurucunun temyizi üzerine anılan karar, Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin 26/3/2013 tarihli ve E.2012/22037, K.2013/6354 sayılı ilamı ile onanmıştır.

11. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'nden (UYAP) yapılan araştırmada, Yargıtay ilamının 9/4/2013 tarihinde Mahkemeye ulaştığı görülmüştür. Ayrıca başvurucu vekilinin UYAP üzerinden Mahkemeye gönderdiği 9/7/2014 tarihli dilekçede Yargıtay kararının ve kesinleşmiş gerekçeli kararın taraflara tebliğe çıkarılmasını, 11/7/2014 tarihli dilekçede ise

dosyanın kesinleştirilmesini ve bakiye kalan gider avansının tarafına iadesini talep ettiği, 18/7/2014 tarihli reddiyat makbuzuyla başvuru vekiline gider avansı iadesi yapıldığı tespit edilmiştir.

12. Yargıtay ilamı, başvuru vekiline 16/10/2014 tarihinde Mahkeme Kaleminde tebliğ edilmiş; başvuru 23/10/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. İlgili Hukuk

13. 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 22. maddesi şöyledir:

“İşveren, iş sözleşmesiyle veya iş sözleşmesinin eki niteliğindeki personel yönetmeliği ve benzeri kaynaklar ya da işyeri uygulamasıyla oluşan çalışma koşullarında esaslı bir değişikliği ancak durumu işçiye yazılı olarak bildirmek suretiyle yapabilir. Bu şekle uygun olarak yapılmayan ve işçi tarafından altı işgünü içinde yazılı olarak kabul edilmeyen değişiklikler işçiye bağlamaz. İşçi değişiklik önerisini bu süre içinde kabul etmezse, işveren değişikliğin geçerli bir nedene dayandığını veya fesih için başka bir geçerli nedenin bulunduğunu yazılı olarak açıklamak ve bildirim süresine uymak suretiyle iş sözleşmesini feshedebilir. İşçi bu durumda 17 ila 21 inci madde hükümlerine göre dava açabilir.

Taraflar aralarında anlaşarak çalışma koşullarını her zaman değiştirebilir. Çalışma koşullarında değişiklik geçmişe etkili olarak yürürlüğe konulamaz.”

14. 4857 sayılı Kanun'un 62. maddesi şöyledir:

“Her türlü işte uygulanmakta olan çalışma sürelerinin yasal olarak daha aşağı sınırlara indirilmesi veya işverene düşen yasal bir yükümlülüğün yerine getirilmesi nedeniyle ya da bu Kanun hükümlerinden herhangi birinin uygulanması sonucuna dayanılarak işçi ücretlerinden her ne şekilde olursa olsun eksiltme yapılamaz.”

15. 5/5/1983 tarihli ve 2822 sayılı mülga Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun 6. maddesi şöyledir:

“Toplu iş sözleşmesinde aksi belirtilmedikçe hizmet akitleri toplu iş sözleşmesine aykırı olamaz. Hizmet akitlerinin toplu iş sözleşmesine aykırı hükümlerinin yerini toplu iş sözleşmesindeki hükümler alır. Hizmet akdinde düzenlenmeyen hususlarda toplu iş sözleşmesindeki hükümler uygulanır.

Toplu iş sözleşmesinde hizmet akitlerine aykırı hükümlerin bulunması halinde hizmet akdinin işçi lehindeki hükümleri geçerlidir.

Her ne sebeple olursa olsun sona eren toplu iş sözleşmesinin hizmet akdine ilişkin hükümleri yenisi yürürlüğe girinceye kadar hizmet akdi hükmü olarak devam eder.”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

16. Mahkemenin 1/12/2016 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

17. Başvurucu, baskı ve tehdit altında üye yapıldığı sendikanın taraf olduğu TİS kapsamına alındığını ve günlük ücretinin düşürüldüğünü, bu sebeple oluşan işçilik alacaklarının tahsili için açtığı davanın reddedildiğini; açtığı dava ile konusu, sebebi ve şartları aynı olan başka bir davanın Adana 2. İş Mahkemesinin 22/7/2011 tarihli ve E.2010/94, K.2011/631 sayılı kararı ile işçi lehine sonuçlandığını, bu kararın Yargıtay 9. Hukuk Dairesince 26/11/2013 tarihinde onandığını, İlk Derece Mahkemelerinin ve Yargıtay Dairelerinin aynı konuda farklı kararlar vermeleri nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş ve ihlalin tespiti ile yargılamanın yenilenmesi, bu talep kabul edilmezse tazminata hükmedilmesi talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

18. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru usulü" kenar başlıklı 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten; başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir. Haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvuramayanlar, mazeretin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte başvurabilirler..."

19. İçtüzük'ün "Başvuru süresi ve mazeret" kenar başlıklı 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir."

20. Bireysel başvurunun ön şartlarından biri de otuz günlük süre kuralıdır. Sürenin başvurunun her aşamasında dikkate alınması gerekir (*Deniz Baykal*, B. No: 2013/7521, 4/12/2013, § 32).

21. Bireysel başvurunun süre koşuluna bağlanmasıyla başvuruculara bireysel başvuruda bulunmak için imkân tanımının yanında hukuki belirlilik de sağlanmaktadır. Dolayısıyla dava açma ya da kanun yollarına başvuru için belli sürelerin öngörülmesi -bu süreler dava açmayı imkânsız kılacak ölçüde kısa olmadıkça- hukuki belirlilik ilkesinin bir gereğidir ve mahkemeye erişim hakkına aykırı değildir (*Remzi Durmaz*, B. No: 2013/1718, 2/10/2013, § 27).

22. Bireysel başvuruların 6216 sayılı Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile İçtüzük'ün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekmektedir. Anılan düzenlemelerde başvuru yolu öngörülen durumlarda bireysel başvuru süresinin başlangıcına ilişkin olarak "başvuru yollarının tüketildiği" tarihten söz edilmekte ise de haberdar olunmayan bir hususta başvuru yapılamayacağı dikkate alınarak bu ibarenin "nihai kararın gerekçesinin öğrenildiği" tarih olarak anlaşılması gerekir (*A. C. ve diğerleri [GK]*, B. No: 2013/1827, 25/2/2016, § 25).

23. Bireysel başvuru süresi bakımından "nihai kararın gerekçesinin tebliği", öğrenme şekillerinden biridir (*Mehmet Ali Kurtuldu*, B. No: 2013/5504, 28/5/2014, § 27). Ancak öğrenme, gerekçeli kararın tebliği ile sınırlı olarak gerçekleşmez; başka şekillerde de öğrenme söz konusu olabilir. Bu kapsamda nihai kararın gerekçesinin "dosyadan suret alınması" gibi hâllerde öğrenilmesi de mümkündür. Başvurucuların nihai kararın gerekçesini "öğrendiklerini beyan ettikleri tarih" de bireysel başvuru süresinin başlangıcı olarak ele alınabilir (*İlyas Türedi*, B. No: 2013/1267, 13/6/2013, §§ 21, 22).

24. Diğer yandan somut bir olayın koşullarında başvurucunun nihai karardan daha erken bir tarihte haberdar olması gerektiğinin değerlendirilmesi durumunda Anayasa Mahkemesi, başvuru süresinin başlangıcı için farklı bir tarihi de esas alabilir (*Ögeday Akın*, B. No: 2014/2345, 10/6/2015, § 38).

25. Hukuk yargılamasında Yargıtay kararları mahkeme yazı işleri müdürü tarafından derhâl taraflara tebliğ edildiğinden bu kararlara ilişkin bireysel başvuru süresi tebliğ tarihinden başlamaktadır. Buna karşılık kanun yolu incelemesinden sonra ilk derece mahkemesine ulaşan dosyalarda nihai karar tebliğinin henüz gerçekleşmediği aşamada mahkemeye başvurup talep veya beyanda bulunan, bir başka ifadeyle dava ile ilgili işlem yapan ilgililerden bu işlem sırasında nihai kararın sonucunu öğrenmeleri beklenir. Böyle bir

durumda işlem yapılırken nihai kararın sonucunun öğrenildiği kabul edileceğinden sonucu öğrenilen nihai kararın gerekçesine derece mahkemesinden kesin olarak erişilebilmesi mümkün ise bireysel başvuru süresinin bu tarihten itibaren başlatılması gerekir.

26. Bu kapsamda avukatların UYAP Avukat Bilgi Sistemi vasıtasıyla vekâletleri bulunan dava dosyalarını herhangi bir kısıtlama olmaksızın (vekâletleri bulunmayan dava dosyalarını da yine sistem üzerinden ilgili hâkimden onay alarak) inceleyebildikleri ve bu dosyalarda bulunan belgelerden suret alabildikleri gözönünde bulundurulduğunda UYAP üzerinden davayla ilgili işlem yapan vekilin bu sırada nihai karar sonucunu ve gerekçesini kesin olarak öğrenme olanağına sahip bulunduğu açıktır.

27. Somut olayda 9/4/2013 tarihinde Mahkemeye ulaşan dava dosyasındaki Yargıtay ilamı, başvuru vekiline Mahkeme Kaleminde 16/10/2014 tarihinde tebliğ edilmiş olmakla birlikte başvuru vekilinin bu tarihten çok önce UYAP üzerinden Mahkemeye gönderdiği 9/7/2014 ve 11/7/2014 tarihli dilekçelerle Yargıtay kararının ve kesinleşmiş gerekçeli kararın tebliğe çıkarılmasını, kesinleştirme işlemi yapılarak bakiye kalan gider avansının kendisine iadesini talep ettiği, 18/7/2014 tarihli reddiyat makbuzuyla başvuru vekiline gider avansı iadesi yapıldığı gözönüne alındığında yukarıda belirtilen ilkeler uyarınca başvuru ve vekilinin, nihai kararın sonucunu en geç 9/7/2014 tarihinde öğrendikleri ve bu tarihte karar içeriğine erişme imkânını elde ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

28. Başvurucunun 9/7/2014 tarihinde öğrendiği nihai karara karşı bireysel başvurular için öngörülen otuz günlük süreden sonra 23/10/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunduğu anlaşıldığından başvuruda süre aşımı olduğu sonucuna varılmıştır.

29. Açıklanan nedenlerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *süre aşımı* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun *süre aşımı* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 1/12/2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Başvuru Numarası : 2014/16800
Karar Tarihi : 1/12/2016

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ